

# ANTI-PESTPROTOCOL



## LEEFREGELS

Een prettige en vertrouwde omgeving is een voorwaarde om goed te leren en te presteren. Die omgeving is gebaseerd op duidelijke spelregels die voor alle betrokkenen gelden. RSG Slingerbos | Levant draagt graag bij aan een prettig schoolklimaat met ruimte voor iedereen waarbij respectvolle omgangsvormen voorop staan.

## INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	blz. 3
2. Pesten	blz. 4
3. Het pestprotocol	blz. 10
4. Het stappenplan na een melding van pesten	blz. 12
5. Bijlagen	blz. 15
– Bijlage 1: Het Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten	
– Bijlage 2: Contract “veilig in school”	
– Bijlage 3: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling	
– Bijlage 4: Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest	
– Bijlage 5: Tips voor leerlingen om veilig om te gaan met Internet en social media	
– Bijlage 6: Links voor activiteiten die de school kan ontplooiën in het kader van het tegengaan van pesten en het realiseren en borgen van een veilig klimaat in en rond de school en mogelijke momenten in het schooljaar om activiteiten tegen het pesten te ontplooiën	
– Bijlage 7: Vaststelling	

## 1. Inleiding

Dit is het anti-pestprotocol van RSG Slingerbos | Levant. Enerzijds bevat het richtlijnen over hoe te handelen bij geconstateerd pestgedrag, anderzijds beschrijft het de voorwaarden en activiteiten die pesten en pestgedrag kunnen voorkomen.

De inhoud van dit anti-pestprotocol wordt al meerdere jaren toegepast in onze school. Belangrijk daarbij is dat veel van wat we willen doen voor onze leerlingen valt of staat met de signalering en/of melding van pestgedrag, gevolgd door adequaat handelen. Om tijdig te kunnen signaleren, om meldingen van pestgedrag op hun waarde te kunnen schatten en om bij pestgedrag adequaat te kunnen handelen, is dit anti-pestprotocol van groot belang.

Het protocol is erop gericht om de medewerkers van de RSG, ouders/verzorgers en de leerlingen op de hoogte te brengen van alles wat de school doet om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen. Dit in het vertrouwen dat iedereen die verbonden is aan de RSG een bijdrage wil leveren aan een veilig schoolklimaat.

De acties die de school onderneemt op het gebied van signaleren, tegengaan en voorkomen van pestgedrag zijn niet statisch. Dit document is daarmee ook geen statisch document en zal indien nodig aangepast en aangevuld worden.

## **2. Pesten**

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de volgende thema's:

- Wat is pesten?
- Cyberpesten
- Hoe wordt er gepest?
- De gepeste leerling
- De pester
- De meelopers en andere leerlingen
- Het aanpakken van pestgedrag

### **2.1 Wat is pesten?**

Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een ander persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Een relatief nieuwe vorm van pesten is het digitaal pesten, oftewel cyberpesten. Kinderen of jongeren gebruiken dan het internet (bijvoorbeeld pesten via chatten) of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen (NJI - Nationaal Jeugd instituut).

Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en bedreigend. Een klimaat waarin gepest wordt tast iedereen aan. In een school waar gepest wordt kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen zeer serieus genomen worden.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt. Daardoor is het moeilijk er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en onderwijsondersteunend personeel niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan. Zij hebben echter een taak, samen met de ouders/verzorgers en de leerlingen, bij het tegengaan van pesten. Uiteraard hebben de leerlingen zelf een belangrijke rol: zij moeten er zich van bewust zijn (en daarbij geholpen worden) dat pesten niet getolereerd wordt en pestgedrag door de school aangepakt wordt via het 5-sporenbeleid.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en moeten weten dat ze hulp moeten vragen als dat nodig is. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Zij dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat leerlingen te vertellen hebben. En ze dienen in staat te zijn non-verbale signalen van leerlingen te duiden en er actie op te ondernemen.

Voor mentoren betekent dit onder andere dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Mentoren maken afspraken met de klas over de omgang met elkaar en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?	Voorbeelden
Met woorden	Vernederen, belachelijk maken Schelden Dreigen Met bijnamen aanspreken Met anderen slecht spreken over het slachtoffer Gemene briefjes, mailtjes, appjes, sms-jes schrijven
Lichamelijk	Trekken aan kleding, duwen, sjoeren Schoppen en slaan Krabben en aan haren trekken Wapens gebruiken
Achternvolgen	Opjagen en achterna lopen In de val laten lopen, klem zetten of – rijden Opsluiten
Uitsluiting	Doodzwijgen en negeren Uitsluiten van feestjes en andere groepsactiviteiten Uitsluiten bij groepsopdrachten
Stelen en vernielen	Afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, telefoon Kliederen op boeken Banden lekprikken, fiets beschadigen
Afpersing	Dwingen om geld of spullen af te geven Het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen

### 2.1.1 Cyberpesten?

Cyberpesten: pesten via het internet. Dat kan zijn via social media, zoals Facebook, Instagram en Snapchat, maar ook via SMS, WhatsApp of e-mail. Cyberpesten is een groeiend probleem, omdat vrijwel iedereen vanaf jonge leeftijd al verbonden is met het internet. Cyberpesten volgt vaak op pesten op school of het werk, maar kan ook ontstaan zonder dat er in 'het echte leven' gepest wordt. In 2014 werd volgens het CBS maar liefst 8% van de jongeren (15 tot 25 jaar) wel eens gecyberpeest.

Omdat cyberpesten overal en op elk moment kan plaatsvinden, besteedt het anti-pestprotocol van de RSG in deze paragrafen expliciet aandacht aan de volgende onderwerpen:

- Wat is cyberpesten?
- Hoe wordt er gepest?
- Richtlijnen na een melding van cyberpesten

#### Wat is cyberpesten?

Cyberpesten is iedere vorm van pesten via het internet. Het grootste probleem van cyberpesten is dat het op ieder moment kan plaatsvinden, omdat bijna iedereen continu verbonden is met het internet. Hierdoor kan pesten ook doorgaan wanneer de gepeste persoon zich in de veilige huiselijke omgeving bevindt. Niet altijd kent de gepeste persoon de pesters. In ongeveer tweederde van de gevallen is de pester een bekende.

Cyberpesten kan, net als offline pesten, allerlei vormen aannemen. Het kan gaan om opmerkingen, beledigingen maar in sommige gevallen ook om bedreigingen. In enkele gevallen kan het ook gaan om chantage, bijvoorbeeld wanneer er onthullende foto's van de gepeste persoon in omloop zijn. Met name de groep van 15- tot 18-jarigen heeft relatief veel te maken met cyberpesten. De RSG treedt bij situaties rond cyberpesten op een manier op,

identiek aan de werkwijze bij fysiek pesten (zie de omschrijving daarvan in hoofdstuk 1). Hiermee valt cyberpesten dus onder alle andere vormen van pesten.

### Hoe wordt er gecyberpest?

- Pestmail (schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen);
- Stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld in chatrooms;
- Het tegenkomen of verspreiden van ongewenst materiaal, zoals (kinder)porno, gewelddadig of discriminerend materiaal etc.;
- Ongewenst contact met vreemden;
- Webcam-seks: beelden die ontvangen worden, kunnen worden opgeslagen en misbruikt worden;
- Hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen. Ook het uit naam van een ander pestmail versturen.

### Richtlijnen voor mentor en leerlingcoördinator na een melding van cyberpesten

Ook bij cyberpesten is het belangrijk dat de mentor en leerlingcoördinator samen afstemmen wie welke rol heeft en wie welke acties onderneemt bij een situatie waar sprake is van cyberpesten.

Aanvullend op hetgeen over pesten bij het stappenplan is vermeld (zie hoofdstuk 4), geldt rond cyberpesten het volgende:

1. **Bewaar de berichten.** Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, gesprekken opslaan).
2. **Blokkeren van de afzender.** Leg de leerlingen zo nodig uit hoe de afzender geblokkeerd kan worden.
3. **Probeer de dader(s) op te sporen.** Soms is de dader te achterhalen door uit te (laten) zoeken van welke computer (op school of daarbuiten) het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP-adres van de e-mail af te leiden vanaf welke computer het bericht is verzonden.
4. **Neem contact op met de ouders van de leerling die gepest wordt en, waar mogelijk, ook met de dader(s).** Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. **Verwijs de ouders zo nodig door.** Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen:  
0800-5010: de onderwijstelefoon  
0900-11131113: de vertrouwensinspectie
6. **Adviseer aangifte.** In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijke of materiële schade is toegebracht kan de politie worden ingeschakeld. Indien nodig kan verwezen worden naar bureau slachtofferhulp ([www.slachtofferhulp.nl](http://www.slachtofferhulp.nl), tel: 0900-0101 of [www.meldknop.nl](http://www.meldknop.nl) )
7. **Het IOT:** het pestincident en de betrokken leerling(en) worden, na overleg tussen mentor en leerlingcoördinator, door de leerlingcoördinator gemeld in het IOT indien de situatie zo ernstig is dat nadere begeleiding nodig is.

## 2.2 De gepeste leerling

Bij kinderen en jongeren die gepest worden is vaak sprake van een combinatie van bepaalde persoonlijkheidskenmerken met fysieke zwakte. Naast fysieke zwakte kan het ook zijn dat iemand net iets afwijkt van de 'norm', bijvoorbeeld omdat hij stottert of zich anders kleedt. Kinderen die een grotere kans lopen om slachtoffer van pesten te worden, hebben vaak een verminderde sociale redzaamheid. Het zijn meestal kinderen die moeite hebben om zich te verdedigen. De slachtoffers zijn in twee groepen te verdelen. De eerste groep bestaat uit passieve, onderdanige slachtoffers. Zij hebben een angstig reactiepatroon dat bij jongens gecombineerd wordt met fysieke zwakte. De tweede groep bestaat uit de zogenaamde provocatieve slachtoffers. Opvallend bij hen is een combinatie van angstige en agressieve reactiepatronen.

Pesten lijkt leeftijd- en sekse gebonden. Vooral rond de leeftijd van 10 tot 14 jaar komt pesten veel voor. Jongens lijken vaker slachtoffer of dader van pesten dan meisjes. Zij krijgen bovendien meer te maken met direct fysiek en verbaal pesten. Meisjes zijn eerder het slachtoffer van sociale, relationele en indirecte vormen van pesten zoals uitsluiting en roddelen.

Een kind dat gepest wordt, praat er thuis en/of op school niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn: schaamte, angst dat de ouders/verzorgers met de school gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt, het probleem lijkt onoplosbaar, het idee van het kind dat het niet mag 'klikken'.

### Mogelijke signalen van gepest worden:

- Niet meer naar school willen;
- Niet meer thuis over school vertellen;
- Geen andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- Verslechtering van schoolresultaten;
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuis komen;
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- Niet willen of kunnen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben;
- De eigen verjaardag niet willen vieren;
- Niet buiten willen of durven spelen;
- Niet alleen een boodschap durven of willen doen;
- Niet meer naar een club of vereniging durven of willen gaan;
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- Bij zichzelf blessures veroorzaken om niet naar school te hoeven.

## 2.3 De pestende leerling

Typische pesters hebben over het algemeen een agressief reactiepatroon. Jongens die pesten combineren dat meestal met fysieke kracht. Daders hebben vaak een positievere houding tegenover geweld dan hun leeftijdsgenoten. Zij kunnen zich vaak slecht inleven in hun slachtoffers en voelen zich nauwelijks verantwoordelijk voor hun daden.

Enige tijd werd gedacht dat daders over het algemeen minder geliefd zijn bij leeftijdsgenoten dan jeugdigen die niet bij pesten betrokken zijn. Recenter onderzoek toont echter aan dat dit

niet het geval is: daders zijn eigenlijk alleen niet geliefd bij kinderen die bang voor ze zijn. De rest van de klas blijft pestkoppen leuk vinden. Pesten wordt zelfs vaak strategisch ingezet: het maakt populair. Pesters kiezen daarom voornamelijk 'onpopulaire' slachtoffers uit om geen sociale status te verliezen.

Pesters krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig, want 'het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden'.

Pestgedrag (dadergedrag) kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- Een problematische thuissituatie;
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet): als een pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijk maken door anderen naar beneden te drukken;
- Een niet-passende rol moeten spelen;
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas;
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school: een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op de zondebok worden afgereageerd;
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers en een laag niveau);
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid);
- Zelf gepest zijn.

## **2.4 De meelopers en andere leerlingen**

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook voorkomen dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

## **2.5 Het aanpakken van pesten**

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. Onderwerpen waar we als school een gedeeld beeld bij moeten hebben zijn: Hoe ontstaat het pesten; wat is de sociale samenhang van de klas? Hoe kunnen we het als school het beste aanpakken? Hoe kunnen we pesten als school voorkomen?

Het anti-pestprotocol biedt daartoe handreikingen.



### **3. Het anti-pestprotocol**

- Uitgangspunten
- De vijfsporenaanpak
- Preventieve maatregelen

#### **3.1 Uitgangspunten**

Het anti-pestprotocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten wordt als een probleem gezien door alle direct betrokken partijen: directeuren, teamleider, leerlingcoördinatoren, docenten, onderwijs ondersteunend personeel, ouders/verzorgers en leerlingen. Met het ondertekenen van het 'Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten' (zie bijlage 1) laten alle betrokken partijen zien dat zij bereid zijn tot samenwerking om problemen rond pesten aan te pakken.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel wordt beschouwd.
3. Docenten, onderwijs ondersteunend personeel en ook leerlingen en hun ouders/verzorgers moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling kunnen nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het anti-pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.

#### **3.2 De vijfsporenaanpak**

Door het ondertekenen van het Nationaal onderwijsprotocol heeft de school zich verbonden aan de vijfsporenaanpak. Dit houdt in:

##### **1. De algemene verantwoordelijkheid van de school**

- De school zorgt dat directeuren, teamleiders, leerlingcoördinatoren, mentoren, docenten en onderwijs ondersteunend personeel voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten;
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

##### **2. Steun bieden aan de jongere die gepest wordt**

- Het probleem wordt serieus genomen;
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is;
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen;
- Er wordt hulp aangeboden door de mentor of counselor.

##### **3. Steun bieden aan de pester**

- De pester wordt met zijn<sup>1</sup> gedrag geconfronteerd en met de gevolgen hiervan;
- Er wordt getracht de achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen;
- Er wordt hulp aangeboden door de mentor of counselor.

---

<sup>1</sup> Daar waar de mannelijke vorm van een woord gebruikt wordt kan ook de vrouwelijke vorm gelezen worden

#### 4. **De middengroep betrekken bij het probleem**

De mentor bespreekt met de klas het probleem en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan de verbetering van de situatie. De mentor komt hier regelmatig op terug.

#### 5. **Steun bieden aan de ouders<sup>2</sup>**

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen;
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te passen;
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind;
- De school verwijst de ouders indien nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders van leerlingen die gepest worden hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf moet werken. Hun kind wordt gepest en dat moet in hun beleving gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter, een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettiger en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

#### **Preventieve maatregelen**

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en schoolregels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij ook benoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in de klas het anti-pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of hulp vragen moet worden beschouwd.

In de onderbouw wordt aandacht besteed aan pesten in één of meerdere studielessen. De leerlingen ondertekenen aan het eind van deze les(sen) een aantal samen gemaakte afspraken (het pestcontract).

Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij wordt de rol van de pester, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd. Van de gesprekken rond pesten worden aantekeningen gemaakt die door de mentor bewaard worden in het leerlingvolgsysteem (Magister) van zowel de pester als het slachtoffer.

Een voorbeeld van het door de RSG gebruikte pestcontract is als bijlage aan dit document toegevoegd (bijlage 2: Contract "Veilig in school").

---

<sup>2</sup> Daar waar over 'ouders' gesproken wordt kan ook 'verzorgers' gelezen worden

## 4. Het stappenplan na een melding van pesten

Stap 1: De mentor

Stap 2: De leerlingcoördinator

Stap 3: Het pestproject

Stap 4: Sancties bij pestgedrag

Stap 5: Schoolverwijdering

- De taak van de vakdocent
- De rol van de anti-pestcoördinator

### Stap 1: De mentor

1. Wanneer pesten plaatsvindt in groepsverband praat de betrokken mentor eerst met de gepeste en later met de pester apart. De mentor neemt ook met de ouders van de desbetreffende leerlingen contact op. Een leidraad voor de gesprekken met leerlingen is te vinden in bijlage 3 en 4. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen (onder leiding van de mentor) en probeert tot goede afspraken te komen.
2. De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
3. De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met (het herstellen van) de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groeps lid heeft.
4. Indien het probleem zich herhaalt, meldt de mentor het gedrag aan de leerlingcoördinator. Hij neemt met de leerlingcoördinator het dossier door met daarin de gebeurtenissen en de afspraken die zijn gemaakt.
5. Alle stappen die gezet zijn en de uitkomsten daarvan, worden in Magister vastgelegd door de mentor.
6. In het gesprek met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - Confronteren (zie bijlage 4);
  - Mogelijk achterliggende problematiek boven tafel krijgen;
  - Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.

### Stap 2: De leerlingcoördinator

1. Controleert Magister op verslaglegging van eerder gezette stappen door de mentor.
2. De leerlingcoördinator neemt de rol van de mentor over bij herhaling van het pestgedrag en wanneer het pestgedrag het klassenverband overstijgt. De mentor blijft wel aangesloten doordat leerlingcoördinator de mentor op de hoogte houdt van de voortgang!
3. Hij heeft zo nodig een gesprek met de pester en de gepest apart of organiseert direct een gesprek tussen beiden onder zijn leiding.
4. In het gesprek met de pester is het doel drieledig, namelijk:
  - Confronteren (zie bijlage 4);
  - Mogelijk achterliggende problematiek boven tafel krijgen;
  - Helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten.
5. In het gesprek met de gepeste wordt gekeken of hij gedrag vertoont waardoor hij een gemakkelijk doelwit is voor pesters:
  - Heeft de gepeste kwetsbaarheden en zo ja, welke?

- Welke hulpvraag heeft de gepeste?
  - Indien er sprake is van een kwetsbaarheid in de weerbaarheid van de gepeste: hoe kan de weerbaarheid vergroot worden?
6. De leerlingcoördinator adviseert zo nodig, zowel aan de pester als aan de gepeste, hulp op vrijwillige basis. De leerlingcoördinator meldt, na afstemming met de mentor, de leerling aan ter bespreking in het IOT.
  7. Hij stelt de ouders van de pester op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.  
  
En hij stelt de ouders van de gepeste op de hoogte wanneer het pesten aanhoudt, verzoekt hem om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
  8. Hij bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders van zowel de gepeste leerling als de pester.
  9. Hij koppelt alle informatie terug naar de mentor van zowel de gepeste leerling als de pester.

### **Stap 3: Het pestproject**

Wanneer pestgedrag aanhoudt, wordt de pester verplicht om een programma te volgen. De gepeste wordt geadviseerd deel te nemen aan het programma. Het doel van dit programma is te reflecteren op en leren van eigen gedrag en gevoelig maken van de pester voor wat hij bij de gepeste leerling heeft aangericht. Voor de gepeste kan de aandacht liggen op het meer weerbaar worden. De ouders worden van dit programma op de hoogte gesteld.

### **Stap 4: Sancties bij pestgedrag**

Wanneer de interventies niet tot blijvende gedragsverandering bij de pester leiden, kan bij wijze van sanctie uitsluiting van lesactiviteiten opgelegd worden door de leerlingcoördinator. Ook andere passende sancties zijn mogelijk mits deze passen bij de stellingname van de RSG dat pesten op geen enkele wijze getolereerd wordt!

### **Stap 5: Schoolverwijdering**

Wanneer de pester ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen volhardt in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer voor verbetering. De school kan en wil dan geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan schoolverwijdering.

### **De taak van de vakdocenten**

De vakdocenten hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pesten waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, wordt er van hen verwacht dat zij hierop adequaat reageren: een melding doen aan mentor en/of leerlingcoördinator om hulp en overleg in gang te zetten. Vanzelfsprekend spreken zij de pester en gepeste aan op het moment dat zij pestgedrag waarnemen.

### **De rol van de leerlingcoördinator(en) inzake pestproblematiek**

- a. Ondersteunt waar nodig mentoren en vakdocenten tijdens de verschillende fasen in het proces rond pestproblematiek en bij preventie van pestproblematiek;
- b. biedt op vrijwillige basis individuele begeleiding aan de pester en de gepeste;
- c. kan waar nodig als deskundige een inbreng hebben tijdens mentorlessen;

- d. adviseert en verwijst bij specifieke hulpvragen naar het intern ondersteuningsteam en legt daar de mogelijkheid van een weerbaarheidstraining voor;
- e. vraagt regelmatig aandacht, in afstemming met zorgcoördinator en teamleiders, voor pestproblematiek via de door de school gebruikte media voor medewerkers, ouders en leerlingen.

## 5. Bijlagen

- Bijlage 1: Het Nationaal onderwijsprotocol tegen pesten
- Bijlage 2: Contract “veilig in school”
- Bijlage 3: Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling
- Bijlage 4: Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest
- Bijlage 5: Tips voor leerlingen om veilig met Internet en social media om te gaan
- Bijlage 6: Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten
- Bijlage 7: Vaststelling anti-pestprotocol RSG Slingerbos | Levant

## Bijlage 1

### Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten

Het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten beoogt via samenwerking het probleem van pestgedrag bij kinderen aan te passen en daarmee het geluk, welzijn en de toekomstverwachting van kinderen te verbeteren.



#### De ondertekenaars van dit protocol verklaren het volgende:

1. Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Uit onderzoek blijkt dat één op de vier kinderen in het basisonderwijs ( $\pm 375.000$ ) en één op de 16 leerlingen ( $\pm 56.000$ ) in het voortgezet onderwijs slachtoffer zijn van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. De omvang en zwaarte van het probleem leiden tot de noodzaak van een aanpak door alle opvoeders van kinderen en jongeren, in het bijzonder door de leraren en de ouders.
2. Het bevoegd gezag en directie gaan, om een passend en afdoend antwoord te vinden op het pestprobleem, uit van een zo goed mogelijke samenwerking tussen leraren, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen, gebaseerd op afgesproken beleid dat gericht is op samenwerking.
3. Onze school wenst een samenwerking, zoals bedoeld onder punt 2, ook daadwerkelijk aan te gaan, te stimuleren en te onderhouden.
4. De ondertekenaars van dit protocol verbinden zich daarom het volgende te doen:
  - het werken met de 'vijfsporenaanpak';
  - het bewust maken en bewust houden van de leerlingen van de zwaarte van het pestprobleem;
  - het bewust maken en bewust houden van de (levenslange) gevolgen van pesten;
  - een gerichte voorlichting over de preventie en aanpak van het pesten aan alle ouders van de school;
  - het zorgen voor een voor iedere aan de school verbonden persoon toegankelijke, actuele informatie over het pestprobleem, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen;
  - het beschikbaar stellen van geld waarmee de scholing van medewerkers, lesmaterialen, lezingen, activiteiten voor ouders, de aanschaf van boeken en andere informatiebronnen wordt bekostigd;
  - meldingen van pestgedrag op school bijhouden in het leerlingvolgsysteem (Magister), zodat probleemgedrag bij leerlingen zo vroeg mogelijk kan worden onderkend en tegengegaan.
5. De ondertekenaars verklaren zich in principe bereid tot deelname aan een periodieke zelfevaluatie (bijvoorbeeld de PestTest) binnen een door de medezeggenschapsraad vastgestelde termijn.
6. Als het protocol is ondertekend, wordt een kopie op een duidelijk zichtbare plaats opgehangen in de school. De tekst van het protocol wordt verder bekend gemaakt via de daarvoor binnen de school gebruikelijke kanalen, o.a. de website van RSG Slingerbos | Levant.
7. Het bevoegd gezag en de directie zorgen er verder voor dat naar aanleiding van de ondertekening van dit protocol een beleid tegen het pesten wordt geformuleerd. Dit beleid wordt in het schoolplan en in de schoolgids opgenomen.

Naam en plaats van de school: RSG Slingerbos | Levant te Harderwijk en Zeewolde

Getekend namens:

Bevoegd gezag:  
leerlingen MR:

directie en personeel MR:

ouders MR:

## Bijlage 2

### Contract “veilig in school” van RSG Slingerbos | Levant – november 2017



Ik vind dat iedereen zich veilig moet voelen in school.  
Daarom houd ik mij aan de volgende afspraken:

- Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
- Ik scheld niet en ik doe niet mee aan uitlachen en roddelen
- Ik blijf van de spullen van een ander af
- Ik raak iemand niet ongewenst aan
- Als er ruzie is, speel ik niet voor eigen rechter
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden
- Ik neem geen wapens, alcohol of drugs mee naar school
- Ik gebruik geen geweld
- Als iemand mij hindert, vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
- Als dat niet helpt, vraag ik een docent om hulp
- Als ik zie of merk dat een ander gepest wordt, bied ik hulp of meld ik dit bij de mentor of een andere medewerker van de school

Vaststelling:

Dit contract is op \_\_\_\_\_ vastgesteld door de leerlingen en de  
mentor(en) van klas \_\_\_\_\_

Handtekeningen:




## Bijlage 3



### Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

#### Feiten:

- Klopt het dat je gepest wordt? ((h)erkenning van het probleem)
- Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer leerlingen die je pesten?)
- Waar wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe wordt je gepest? (zo feitelijk mogelijk omschrijven)
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe tegen het pesten proberen te doen?
- Zijn er wel eens jongeren/leerlingen die je proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt? Wat wil je bereiken?

#### Aanpak:

Bespreek met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling op met zijn/haar gevoelens en hoe maakt hij/zij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen aan de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens kan er iets in de gepeste leerling zijn dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan.

### Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan;
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen;
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

#### **Confronteren:**

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- **Probleemgericht** en richt zich op gedrag dat waarneembaar is. Zodra we interpretaties geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht (bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet gegooid. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!). Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- **Relatiegericht**. Wees heel duidelijk op de inhoud, op wat je wel en niet wilt, maar met behoud van de relatie (bijvoorbeeld: ik vind het erg gemeen wat je tegen haar doet en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: je bent heel gemeen). Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk wordt daarmee gezegd dat de pester een waardeloos persoon is.
- **Specifiek blijven**: benoem de situatie waar het om gaat en vermijd woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- **Veranderingsgericht**. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

#### **Achterliggende oorzaken**

Nadat het probleem benoemd is, richt je je op het waarom. Hoe komt het dat je dit gedrag als pester nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daar aan doen? Bied zo nodig hulp aan van de counselor (op vrijwillige basis).

#### **Het pestgedrag moet stoppen**

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

## Bijlage 5



### Tips voor de leerlingen bij digitaal pesten

#### **Wat kun je doen om digitaal pesten en misbruik te voorkomen?**

- Bedenk dat niet alles wat je op internet tegenkomt waar is;
- Gebruik een apart hotmailadres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft;
- Gebruik altijd een bijnaam in een chat;
- Zorg dat je wachtwoorden geheim zijn en niet makkelijk te raden of te achterhalen zijn. Als anderen wel binnen zijn gekomen, neem dan direct contact op met de beheerder van de desbetreffende site;
- Als je een vervelend gevoel hebt over iets wat je hebt gezien of meegemaakt, vertrouw dan op je gevoel en vertel het aan iemand die je vertrouwt;
- Blijf respectvol naar anderen. Scheldt iemand je uit, scheld dan niet terug;
- Ga weg uit een chatroom als er iets vervelends gebeurt;
- Verwijder onbekende mensen uit je (MSN/APP) contactlijst;
- Bel of mail niet zomaar met mensen die je alleen van internet kent, spreek niet met ze af zonder dat je ouders dit weten;
- Verstuur zelf geen flauwe grappen, dreigmail of haatmail;
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van chatten kent. Let vooral op bij foto's van jezelf. Als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website gezet worden. Zo kan deze foto jarenlang terug te vinden zijn. Foto's kunnen ook bewerkt worden;
- Wees zeer voorzichtig met het gebruik van je webcam. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien of voor doeleinden gebruikt worden die jij niet wilt.

#### **Wat kun je tegen cyberpesten en cybermisbruik doen?**

- Niet persoonlijk opvatten als het van mensen komt die je niet kent. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijker gaan schelden;
- Reageer niet op pestmails of andere digitale pesterijen. Verwijder de e-mail zo mogelijk zonder deze te openen. Als je niet reageert gaan pesters vaak op zoek naar iemand anders om te pesten;
- Blokkeer de afzender. Als het gaat om sms'jes of appjes op je mobiele telefoon, dan heb je soms de mogelijkheid om nummers te blokkeren;
- Bewaar de bewijzen. Maak een print of sla ze op. Van het IP-adres van een e-mail kan soms worden afgeleid van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare en ongewenste mail kan behandelen. Men heeft daar ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie de mail heeft verstuurd. Bel de helpdesk op;
- Ga naar je mentor of de leerlingcoördinator toe op onze school. Deze zal je verder helpen om het pestgedrag te stoppen;
- Bij stalken kun je aangifte doen bij de politie. Het is strafbaar. Voor meer informatie over het aangifte doen: [www.pestenislaf.nl](http://www.pestenislaf.nl).

## Bijlage 6



### Links voor bruikbare adressen bij (cyber)pesten (voor leerlingen, ouders en professionals)

#### Algemene zoekpagina's:

- [www.pesten.startkabel.nl](http://www.pesten.startkabel.nl)
- [www.pesten.startpagina.nl](http://www.pesten.startpagina.nl)

#### Pesten algemeen:

- [www.pestweb.nl](http://www.pestweb.nl)
  - Website van het APS met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en professionals.
- [www.pesten.net](http://www.pesten.net)
  - Website voor en door slachtoffers. Opgericht door Bob van der Meer.

#### Cyberpesten / veilig internetgebruik / veilig school:

- [www.stopdigitaalpesten.nl](http://www.stopdigitaalpesten.nl)
  - Campagne van SIRE (Stichting Ideële Reclame).
- [www.schoolveiligheid.nl/ppsi/64/](http://www.schoolveiligheid.nl/ppsi/64/)
  - PPSI is het expertisecentrum van het APS op het gebied van het voorkomen en bestrijden van seksueel misbruik in het onderwijs. Je kunt er ook terecht voor informatie over pesten, agressie, geweld, discriminatie en racisme.
- [www.schoolveiligheid.nl](http://www.schoolveiligheid.nl)
  - Centrum School en Veiligheid van het APS verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid op het gebied van schoolveiligheid.

#### Belangrijke momenten om in een schooljaar met pesten bezig te zijn:

Altijd: eerste maand van het schooljaar

2018: 17 t/m 21 september 2018: 'weektegenhetpesten' ([www.weektegenpesten.com](http://www.weektegenpesten.com))

1 juni 2018: Internationale dag van het Kind

20 november 2018: Internationale dag van de Rechten van het Kind

## Bijlage 7



## Vaststelling

Dit anti-pestprotocol RSG Slingerbos| Levant is vastgesteld op .....

na bespreking met de diverse geledingen van de Medezeggenschapsraad

Namens het Bevoegd Gezag:

Naam:

Handtekening:

Namens de personeelsgeleding van de Medezeggenschapsraad:

Naam:

Handtekening:

Namens de oudergeleding van de Medezeggenschapsraad:

Naam:

Handtekening:

Namens de leerlinggeleding van de Medezeggenschapsraad:

Naam:

Handtekening: